

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Aen-Merckingen Van Den Eerw. P. Cornelius Hazart,
Priester der Societeyt Jesv.**

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1662

Ydele uytvlucht van Partye.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71393)

Ydele uytvlucht van *Partye*.

D• Cabeljau in zijn Catholijcke Waerheyt pag. 624. neemt een uytvlucht op dese ende dierghelijcke spreucken Augustini soo slecht als ick noch opt ghehoort hebbe.

Godt, seyd hy / en ghebidt niet dat absoluut onmoghelijk is. dat s'ien wy toe, ende soo meynt het *Augustinus*: Maer dat Godt niet en soude ghebieden, dan daer toe wy sondighe menschen machtigh sijn om het selve te volbrenghe, dat en is de meyninghe van *Augustinus* noyt ghevveest.

Seght my Domine Cabeljau. Hoe hebt ghy de meyninghe Augustini diefaengende hornen achterhaelen?

Ghy seght: 'Tis ghetweest de principale opwerpinghe der Pelagianen. Maer ghy en wijsst ons die opwerpinghe niet aen met de eyghen woorden Augustini. Ick sal't voer u doen.

Augustinus dan / seyd de *Grat. lib. arbit. Cap. 16.* De Pelagianen meynen dat sy wat groots vveten, als sy segghen: Godt en soude niet ghebieden, t'ghene hy soude weten vande mensche niet te connen ghedaen worden.

Hier op antwoort Augustinus, seght D. Cabeljau, Dat Godt vele dinghen ghebidt die vvy niet doen en connen, op dat wy vveten souden, vvat wy van hem moeten vrighen.

'Tis waer dit is de hilft vande antwoorde Augustini: Maer in Godts name / boeghter de andere hil't hy / en dan en sal de ghemeente niet bezoghen worden.

Augustinus dan boeghter hy: 'Tis het gheloove, de vvelcke door gheboden vercright, t'ghene de vvet ghebidt. Maer om hebt gy dese woorden verwegent hebt ghy niet ghesien dat den sin / sonder de selve / onbolmaecht was?

De Pelagianen dan/sepden/ soo aen alle gheleer-
de bekent is/ dat men de heele wet kost onder-
houden dooz natuerlijke krachten: Men/ seght
Augustinus, dat en can niet gheschieden/ maer
Godt heeft eenighe dinghen gheboden/ die wy
dooz de natuerlijke krachten niet en konnen
volbrengen/ om dat wy hem om bystant souden
bidden/ r/welck indien wy doen/ niet een oprecht
gheloofte/ dooz onse gheboden sal de onderhou-
dinghe der wet moghelijk worden dooz de gra-
tie/ de ghene die onmoghelijk was aen de crach-
ten bande nature.

Ende alsoo sijn alle de spreken Augustini te
verstaen/daer hy schijnt te segghen dat de mensch
hier op de werelddt de wet niet volkomen/lyck
can onderhouden. Ick thoone dat upt verschep-
de plaetsen van sijne schriften.

Eerst *Ep. 144.* De vvet al leerende, ende ghebiedende,
en can sonder de gratie niet volbracht vorden.

Ten tweeden *Tract. 26. in Ioan.* Niemand en volbrenght
de vvet, ten sy dat de gratie helpt.

Ten derden *lib. 2. contra Iulian. Num. 158.* De ghene die
meyne darhy, de vvet sal volbrengen door de vrihey-
t sijns eyghens vvals, die vvalt vast stellen sijn eyghen
rechtveerdigheyt, ende niet watten de rechtveerdigheyt
Godts

Ten viifden *lib. 1. ad Bonif. Cap. 7.* De ghene die mey-
nen dat sy ue ghebiedende vvet volbrengen door de
crachten van haren wille, de selve en keeren haer niet tot
de helpende gratie.

Somma de schriften Augustini sijn allesins vol van
soodanighe spreken.

Augustinus dan/ soo wy oben ghesien hebben/
leert opentlijck/dat Godt niet en ghebiedt r/welck
onmoghelijk is/ want al-hoe-wel het mocht on-
moghelijk wesen aen de crachten bande nature/
het wort nochtans moghelijk dooz de crachten
der gratie/die Augustinus wilt ghebzaeght hebben
van Godt/ segghende dat wy de selve sullen
vercrif-

Rakende het H. Sacrament des Autaers. 423
bercijghen/ om de twet volmaeckelijck t'onder-
houden.

Dit selve leert de Roomsche Kercke : Ergo sp
comt hier in over een met Augustino.

HET III. CAPITTEL.

Rakende het H. Sacrament des Autaers.

De Roomsche Kercke leert / dat men Chri-
stum in't H. Sacrament / met uptwendighe
eerbiedinghe moet aenbidden.

'Tselve leert uptdruckelijck den H. Augustinus
op verscheyden plaetsen van sijne schriften.

Wooz eerst in Psalm. 58. daer hy alsoo spreekt/
betclarende die woorden van David : *Aenbidt den
voetbanck sijnder voeten.*

Wat moeten wy aenbidden? hzaeght hy/ ende ant-
woort : Den voetbanck sijnder voeten; Maer de schriftu-
re seght op een ander plaets, dat de aerde de voetbanck
sijnder voeten is: Heeft hy ons dan de aerde doen aenbid-
den? Doch hoe sullen wy de aerde aenbidden, aenghesien
de schriftuer opentlijck seyt : *Ghy sult uwen Heere uwen
Godt aenbidden?* ende hier seght sy : *Aenbidt den voetbanck
sijnder voeten* : Ende wanneer sy my verclaert wat de voet-
banck sijnder voeten is, sy seght : De voetbanck sijnder
voeten is de aerde : Ick staen en twijffle; ick vrees de
aerde t'aenbidden, op dat hy my niet en verdoeme die he-
mel ende aerde ghemaect heeft. Wederom vrees ick
niet te aenbidden den voetbanck vande voeten van mij-
nen Heere, om dat den Psalm. seght; *Aenbidt den voetbanck
sijnder voeten* Ick vraghe : Wat is de voetbanck sijnder
voeten? ende de scripture seght my : 'Tis de aerde. Al
twijffelende keere ick my tot *Christum*, want ick soecke
hem hier, ende ick vinde hoe de aerde, ende de voetbanck